

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. การดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ทั้งโดยรวมและ รายด้าน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่มีสถานภาพต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

ระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

การดำเนินการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยได้นำการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 14-18) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย 5 ด้าน

- 1.1 การรู้จักนักเรียนเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.2 การคัดกรองนักเรียน
- 1.3 การส่งเสริมนักเรียน
- 1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 1.5 การส่งต่อ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 / 2549 ระหว่าง วันที่ 14 – 31 ธันวาคม พ.ศ. 2549 จาก 28 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 28 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,165 คน และ ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน 28 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,221 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. 2549 : 17-71)

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน แล้วนำมาวิเคราะห์ ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมและรายด้าน และนำเสนอในรูปแบบตารางความถี่ประกอบคำบรรยาย

4. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน จำแนกตามสถานภาพ โดยใช้สถิติ F - test (One - way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบเป็นระบบคู่ตามวิธีของ Scheffe'

5. นำข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดมาวิเคราะห์เนื้อหาและแจกแจงความถี่ แล้วคิดเป็นร้อยละ ของข้อเสนอแนะแต่ละด้าน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางความถี่ประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับ ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่า

ผู้บริหาร โรงเรียน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อ ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา และด้านการส่งเสริมนักเรียน ตามลำดับ

ครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 19-39) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียน เป็นการจัดกลุ่มนักเรียนมีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการ เพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาก็ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้นและมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่คัดกรองนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมาย เพื่อการแก้ปัญหาก็ของนักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน สอดคล้องกับผลการวิจัยของจากรุวรรณ รัตนมาลี (2547 : 138) ได้ศึกษาสภาพและปัญหา การดำเนินการ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครู เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ส่วนมากปฏิบัติ (ร้อยละ 94.16) เมื่อเรียงลำดับการปฏิบัติจากมากไปน้อยได้ คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ชัย สาไพรวัลย์ (2547 : 97) ได้ศึกษาการติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยม พิศายาคาร จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า การติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยม พิศายาคาร จังหวัดมหาสารคาม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1) การคัดกรองนักเรียน 2) การรู้จักนักเรียน 3) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 4) การส่งเสริมนักเรียน 5) การส่งต่อ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับ ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยรวม ผู้บริหาร โรงเรียนกับครูผู้สอน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่ ครู กับ ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน และผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่า บทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน ของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน และผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนนั้นมีหน้าที่โดยตรงเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการวางแผนและกำหนดนโยบาย การปฏิบัติงานร่วมกัน และมีความตระหนักถึงความสำคัญที่จะดำเนินงานระบบช่วยเหลือ นักเรียนอย่างเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายใน

โรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งมีวิธีการกิจกรรมเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่สามารถดำเนินการเพื่อรองรับการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ที่มาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมีบทบาทหน้าที่ กำกับ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และรับทราบเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเท่านั้น ไม่ได้ร่วมลงมือปฏิบัติกับผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน เป็นเพียงผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ดังนั้นจึงทำให้ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนที่มาจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จารุวรรณ รัตนมาลี (2547 : 138) ได้ศึกษาสภาพและปัญหา การดำเนินการ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการศึกษา พบว่า เมื่อเปรียบเทียบข้าราชการครู โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาด้านการส่งต่อนักเรียนมากกว่าข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อินธนา มงคลสินธุ์ (2548 : 142) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ครูที่ปรักงามีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและเป็น รายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อึดทนต่อความล้มเหลว มุ่งอนาคต ความสำเร็จของงานในหน้าที่ ความรับผิดชอบในงานนโยบาย และการบริหารงาน การนิเทศ ติดตามและประเมินผล สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บริหาร สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และ สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้ปกครอง

3. ข้อเสนอแนะของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน และ ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เรียงตามความถี่จากมากไปหาน้อย คือ 1) โรงเรียนควรมีคณะกรรมการนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ 2) โรงเรียนควรมีการพัฒนา ระบบสารสนเทศ คิดเป็น 3) โรงเรียนควรมีความพร้อมด้านเอกสาร สื่อ และอุปกรณ์ เพื่อเอื้อ ในการดำเนินงาน 4) โรงเรียนควรจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) โรงเรียนควรมีการเผยแพร่การประชาสัมพันธ์ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 5) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพ

ของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้ คือ คณะกรรมการหรือ คณะทำงานทุกคณะต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะ อย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยต้อง ได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่อง ต่าง ๆ จาก โรงเรียน เช่น การฝึกอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ ปรึกษา ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน เป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะเรื่องจิตวิทยาการแนะแนวและการให้การปรึกษา เบื้องต้น และแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

จากผลการวิจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่ เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัย ขอสรุปประเด็นข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ ดังนี้

- 1.1 โรงเรียนควรมีการประเมินผลในการดำเนินงานการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล
- 1.2 โรงเรียนควรมีการอธิบายการใช้เครื่องมือคัดกรองและสามารถแปลผลได้
- 1.3 โรงเรียนควรประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนให้กับ ผู้ปกครอง
- 1.4 โรงเรียนควรจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้ร่มรื่น น่าอยู่
- 1.5 โรงเรียนควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมรับรู้ รับทราบ แนวปฏิบัติและวิธีการการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้ มากขึ้น โดยเฉพาะส่วนที่เป็นผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน
- 1.6 โรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลและรายงานการดำเนินงาน การส่งต่อนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยลักษณะเดียวกันนี้ในงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน เช่น งานแนะแนว เพื่อนำผลการวิจัยเป็นข้อสนเทศในการปรับปรุง และพัฒนา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ควรวิจัยเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางการในการปรับปรุง และพัฒนา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของเขตพื้นที่การศึกษาให้มีมาตรฐานและเป็นแนวทางการดำเนินงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.3 ควรศึกษาและติดตามประเมินผลการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น